

**Vestslaviske stammer i det nuværende Tyskland i
oldtid og middelalder samt forbindelser til
daneerne og Danmark. Med en indledning om
slaverne i almenhed.**

Del I.

**De slaviske folks oprindelse, hjemland, udbredelse og
sprog samt vandringen mod vest**

Christian Nissen Spangshus

Holstebro 2018

De slaviske folks oprindelse, hjemland, udbredelse og sprog samt vandringen mod vest

af Christian Nissen Spangshus

2.udgave

(Offentliggøres online med forbehold for senere ændringer eller tilføjelser)

(Kildeforkortelser, der er understreget, henviser til den alfabetisk opstillede kildefortegnelse)

Urhjemmet:

Det antages at de slaviske folks "urhjem" i Europa har ligget mellem floderne (ukrainske og danske navneformer) : Pryp'jat' (Pripjat), Dnister (Dnjestr) og Dnipro (Dnjepr), dvs. i det nuværende Ukraine. De slaviske folk bredte sig siden mod nord, syd og øst (østslaverne), mod sydøst (sydslaverne) og vest (vestslaverne).

Sproget:

De slaviske sprog hører til den indoeuropæiske sprogæt, der udover de fleste europæiske sprog også omfatter flere indiske sprog og iranske sprog.

Det oprindeligt fælles urslaviske sprog splittedes i 3 grene: øst- , syd- og vestslavisk. De østslaviske sprog kom til omfatte russisk, hviderussisk og ukrainsk. De sydslaviske sprog er bulgarsk, serbisk, kroatisk (el.serbokroatisk), slovensk og makedonsk. De vestslaviske sprog opdeles også i tre grene. Den første, også kaldet de lechitiske sprog, omfatter polsk, polabisk (uddødt) og pomoranske sprog (herunder kaszubisk, der stadig tales, samt slovinsk og flere andre uddøde sprog). Den anden gren omfatter øvresorbisk og nedersorbisk. Den tredje gren omfatter tjekkisk og slovakisk.

I skriftsproget betjener alle østslaviske sprog samt bulgarsk, serbisk og makedonsk sig af det kyrilliske alfabet, mens de øvrige, herunder alle vestslaviske sprog, bruger det latinske alfabet.

Udbredelsen af det polabiske sprog:

Polabisk (efter Labe/Łaba - vestslaviske navne for floden Elbe) taltes først og fremmest af polaberne i et område syd og øst for Hamburg, dvs. nær Elbe. Efter flodens navn kaldtes sproget også "elbslawisch" på tysk.

Til ind i det 10. årh. anvendtes sproget også vest for Elbe og så langt sydpå som Magdeburg – ja endnu længere. Længere sydpå var der – især øst for Elbe - en sprogrænse mod de sorbisk-talende slavere.

Udover polaber-stammen taltes sproget af stammer eller stammeforbund som obodritterne i det vestlige Mecklenburg og Holstein, lutizerne i det østlige Mecklenburg, det nordlige Brandenburg og det sydlige Vorpommern, hevellerne i det vestlige Brandenburg samt ranerne på Rügen og det nordlige Vorpommern

Den polabisk talende befolkning blev først helt germaniseret i første halvdel af 1700-tallet.

Sorbiske sprog:

Sorbisk taltes i den sydlige del af det senere Østtyskland. I dag tales det kun i regionen Lausitz, hvor det anerkendes som minoritetssprog. Navnet Lausitz er en germanisering af det nedersorbiske Łužyca; på polsk hedder det Łużyce. Lausitz er i dag delt mellem Brandenburg og Sachsen.

Sarmaterne:

I øvrigt havde sarmaterne (iransk talende), der trængte ind i det proto-slaviske territorium og derfra videre mod det baltiske område, en vis indflydelse på slavisk kultur og sprog. Således stammer enkelte slaviske ord fra iransk, herunder religiøse udtryk som: gud, paradiset og hellig. Sarmaternes kultur var udbredt i et meget stort område, omtrent fra Tibet til Rumænien og berørte også det urslaviske område i Ukraine. - Ptolemæus sætter den vestlige grænse for sarmaternes fremtrængen ved Wisla-floden.

Stednavne:

Om slavernes tilstedeværelse i det nuværende Tyskland minder særdeles mange stednavne af slavisk oprindelse. Bl.a. kommer navnet Berlin fra vestslavisk, hvor ordstammen "bri-" betyder "sump", altså "byen i sumpene."

Folkevandringen / migrationen:

Folkevandringstiden sættes til mellem ca.200 og 700, dvs fra et par århundreder før det vestromerske riges fald og til et par århundreder derefter.

I denne periode sker – udover romerrigets fald - den germanske (saksere, anglere og juter) indvandring i og erobring af England, germanernes (især frankernes) invasion af det keltiske Gallien, kelternes tilbagegang både i England og på kontinentet, frankerrigets ekspansion og slavernes fremtrængen mod vest – samt mange, mange andre bevægelser.

Østslaverne skabte den første slaviske stat: Kievan Rus' i Ukraine i 800-tallet. Det var en ret løs sammenslutning af østslaviske stammer. Det omfattede det nuværende Ukraine og Hviderusland og en del af Polen samt dele af det europæiske Rusland.

En teori går ud på at stammerne antes (der placeres øst for sclaveni) var forfædre til østslaverne, stammen sclaveni til sydslaverne og stammen venedi til vestslaverne, men så enkelt er det jo nok ikke.

På flere kort angives det, at antes-stammerne i det 6.årh. var bosat i det nuværende Ukraine, sclaveni i det østlige Polen omtrent frem til Wisla, mens venedi var lokaliseret til det vestlige Polen og en del af området vest for Odra.

Flere klassiske forfattere har omtalt slaverne og deres naboer ud fra den viden, man havde på det tidspunkt:

Plinius den Ældre skriver i The Natural History (Naturalis historia, skr. før år 79):“quidam haec habitari ad Vistlam usque fluvium a Sarmatis, Venedis, Sciris, Hiris tradunt”.

Vilh.Thomsen gengiver dette i sin afhandling om det russiske riges grundlæggelse således: “Nogle fortæller at landet indtil floden Weichsel er beboede af sarmaterne, venederne – etc.” (Thomsen)

I samme afhandling skriver Vilh.Thomsen: ” Det navn, under hvilket slaverne optræder i oldtidens litteratur, er i almindelighed *venedi* eller *veneti* (*venadi, vinidae, ouenedai*). Dette navn var, i en umiddelbart tilsvarende form i ethvert tilfælde, ukendt for slaverne selv, om man end ikke kan benægte muligheden af, at det kan have sin rod i et oprindeligt slavisk stammenavn; derimod er det det, hvormed de gotisk-germanske stammer fra først af har betegnet disse deres østlige naboer, ----”.

Tacitus skriver i sin: Germania (1,1) (skr.ca.år 98), at ”Germanien afgrænses fra sarmaterne og dakerne af gensidig frygt samt bjerge” (underforstået: mod sydøst).

I Jordanes: ”The Gothic History” (“Getica” ca.551), s.59, skrives: “Near their left ridge, which inclines toward the north, and beginning at the source of the Vistula, the populous race of the Venethi dwell, occupying a great expanse of land. Though their names are now dispersed amid various clans and places, yet they are chiefly called Sclaveni and Antes. The abode of the Sclaveni extends from the city of Noviodunum and the lake called Mursianus to the Danaster, and northward as far as the Vistula.” - Dvs. at Jordanes har

ment (ca.551) at veneti eller venedi, sclaveni og antes er det samme folk men under forskellige navne.

I samme værk, s.85, skrives: "*These people, as we started to say at the beginning of our account or catalogue of nations, though off-shoots from one stock, have now three names, that is, Venethi, Antes and Sclaveni*".

I det 2.årh. e.v.t. synes vestgrænsen for Venedi at have været Wisla-floden. I samme tidsrum var landet mellem Elbe og Odra beboet af sveberne, germanske folk der bestod af mange mindre stammer (herunder anglerne i Sønderjylland). I øvrigt blev Østersøen af romerne kaldt for Mare Suebicum. Mod syd omfattede Romerriget hele det sydlige Europa samt det nuværende Frankrig og England.

En moderne historiker (Gimbutas) mener, at den slaviske migration ud over Odra-floden til Tyskland især skete fra syd til områderne langs Saale og Elbe. Det skete efter at slaverne først havde etableret sig i Bohemia

Dermed menes også at udvandringen mod syd og vest fra det slaviske urhjem som følge af et pres fra øst af Sarmater, Avarer og Hunner samt for at få mere plads til den stigende befolkning først skete mod vest til det nuværende Polen og senere i sydlig retning, mod Balkanhalvøen og det senere Tjekkoslaviet og herfra siden mod nord til det centrale Tyskland.

Fra anden side understøttes en teori om 2 bølger af indvandring af slaver til området mellem Odra og Elbe, nemlig én fra øst og én fra sydøst, der omkring ca. 650 nåede frem til Lübeck-området (Hermann). Hertil kommer andre slaviske bølger fra det nuværende Polen mod vest, der endte med bosættelser i det centrale og nordlige Østtyskland.

Ud fra arkæologiske fund og andre kilder skønnes det, at den slaviske indvandring til det centrale Tyskland begyndte omkring år 500, evt. senere i det 6.årh. (Gimbutas).

Hos andre forfattere udtrykkes det således, at det germanske område frem til Elbe og i nogle tilfælde hinsides Elbe allerede fra det 6.årh. var helt overtaget af slaviske stammer (Vasmer).

Man må ikke forestille sig, at slaverne på deres vej vestover trængte ind i et helt folketomt område på den anden side af Odra. Men det var utvivlsomt tilfældet, at den østlige og nordlige del af det nuværende Tyskland på grund af folkevandringerne sydpå var meget spredt beboet og visse steder ganske ubeboet.

Enkelte steder således i Lausitz-området har man siden slutningen af det 5.årh. ikke kunnet fastslå nogen germansk bosættelse overhovedet (Kóčka-Krenz)

Naboer mod vest og nord:

Omkring det tidspunkt hvor slaverne nåede frem til Elbe og Saale, formentlig allerede i det 6.årh., var deres nordvestlige naboer sakserne og de sydvestlige thüringerne. Vest for sakserne og thüringerne var frankernes rige i færd med at ekspandere. Siden blev grevskabet Holsten den nordvestlige nabo og den nordlige danerne eller Danmark.

Det omtrentlige tidspunkt for slavernes fremtrængen til Elbe falder sammen med det omtrentlige tidspunkt for opførelsen af de første jordvolde i Dannevirke, en forsvarsvold, der i begyndelsen blev skabt af danerne som et værn mod sakserne, siden mod frankeriget.

I øvrigt er navnet på dette vestlige Sachsen bevaret i navnet på den tyske delstat: Niedersachsen, ligesom Thüringen er en delstat i det nuværende Tyskland.

Thüringerne kom under frankisk herredømme i det 6. århundrede. Sakserne måtte underkaste sig det magtfulde frankiske rige i slutningen af det 8. årh.

I øvrigt blev Frankeriget i 843 delt i Vestfranken og Østfranken. Mellem 843 og 855 eksisterede også et rige mellem det vestlige og østlige rige – Mellefranken. Landet Østfranken – forgængeren for vore dages Tyskland – eksisterede til 962. Slavernes vestlige nabo var således i den periode det østfrankiske rige.

Ved delingen i 843 skete også en sproglig opdeling således at det østlige frankerrige blev rent germansk talende, mens man i Vestfranken kom til at tale et udelukkende romansk sprog.

Efterfølgeren for Østfranken var det Tysk-Romerske Rige.

Germansk ekspansion mod øst:

I løbet af den tidlige middelalder begyndte en modsatrettet, germansk fremtrængen i/overtagelse af områderne øst for Elbe. I løbet af det 12. årh. kan man fastslå en germansk dominans vest for Odra (*Vasmer*). Den slaviske kultur og det slaviske sprog forsvandt naturligvis ikke på én gang, men blev bevaret i flere århundreder, indtil hele området var germaniseret. Undtagelsen er de sorbiske sprog, der er blevet bevaret helt frem til vor tid.

Ordet "slavere":

Ptolemæus nævner i sin "Geographike hyphegesis" (Vejledning til geografien, udg. o. 150) en stamme kaldet "Soubēnoi". Iflg flere forskere bl.a. Gimbutas er dette en oldgræsk udtale af det slaviske "Slověne". I det 6. årh. skrev grækerne "sklabenoi", latin: sclaveni.

På middelalderlatin betød sclavus en slave (træl) – fra græsk: sklabos. På klassisk latin fandtes ordet ikke, og en slave hed: servus. - Der er blevet argumenteret for, at ordet sclaveni (folkenavnet) skal forbindes med middelalderlatin sclavus og dermed betyde slaver i betydningen trælle. Nogle nyere forskere støtter dog ikke denne opfattelse, der heller ikke giver nogen forklaring på det tidligere navn "slověne". Denne ældst kendt form findes i dag stadig i navne som: slovenere og slovakker samt det polske "słowianie".

Betegnelsen "sclaveni" fandtes altså hos klassiske forfattere og vedrørte en enkelt gruppe af slaviske folk. Ordet "sclavus" opstod først i middelalderlatin i betydningen "slave/træl".

Så selv om der sprogligt er en forbindelse mellem (det senere opståede) sclavus og sclaveni, så er der ikke en betydningsmæssig forbindelse.

Der var været udbredt diskussion om hvorvidt vokalen o eller a er den originale i folkenavnet - samt hvilken betydning hhv slov- og slav- har haft. Fra ca.1400-tallet har man ofte anvendt den længere form: slovenin (polsk: Slowian) altså med vokalen o. Denne form har knyttet den oprindelige betydning sammen med ordet "slovo", dvs. "ord, tale".

Dette giver også mening på anden måde, idet en betegnelse for sit eget folk som mennesker, der taler eller bruger ord, der er forståelige, passer til slavernes betegnelse for deres vestlige naboer, herunder især germanerne/tyskerne, som niemcy (polsk) og němč (sorbisk) m.fl., hvilket kommer af ordet for stum, dvs. de folk, der taler et uforståeligt sprog.

Der er også divergenser i etymologiske ordbøger. Brückner (polsk) støtter "sclavus/sclaveni-teorien" mens Šanskij (russisk) støtter slovène-teorien samt betydningen slovo (som Brückner afviser).

Generelt har der de sidste par hundrede år været en livlig diskussion om slaver-begrebets oprindelse, en diskussion, der foregår på allerhøjeste sprogvidenskabelige plan, og hvor enighed næppe vil kunne opnås. Diskussionen går bl.a. på evt. misforståelser eller afvigende tydninger af tidlige græske og latinske betegnelser for stammer m.v. Ligeledes er der i videnskabelige kredse en vis uenighed om østgrænsen for germansk bosættelse og om oprindelsen (germansk/slavisk) af en lang række stednavne.

Udbredelse:

De omtrentlige grænser for det område, som denne fremstilling omhandler, er flg.:

Mod nord: Østersøkysten. – Mod vest: Floderne Elbe (Elben) og Saale (dvs saksiske og thüringiske (germanske) stammer). Ganske få stammer bosatte sig dog vest for Elbe. – Mod syd: Nogenlunde grænsen mod det nuværende Tjekkiet (dvs. de tjekkiske (slaviske) stammer). – Mod øst: Floderne Odra (Oder) og Nysa (Neisse) (dvs. de polske stammer lubuszanere og pomorzanere). Nordgrænsen omfatter også Rügen og Femern.

Den nordligste del af vestgrænsen bøjede af fra Elbe et sted nær Geesthacht og gik herfra nordpå til østsiden af Kielerfjorden. På denne strækning fastlagde Karl den Store i 810 grænsen kaldet Limes Saxoniae (Den saksiske mark) for at forhindre yderligere slavisk fremtrængen mod vest. Denne grænse forløb en del af vejen langs floden Delvenau. Omkring 822 blev Limes Saxoniae yderligere befæstet mellem Geesthacht og floden Delvenau.

Efter 2. verdenskrig og indtil 1989 forløb grænsen mellem Vest- og Østtyskland i dette område også langs denne flod.

Vest for Elbe og Saale var der også slaviske bosættelser, mest markant nærmest floderne; længere vestpå en mere spredt bosættelse dvs. sameksisterende germanske og slaviske stammer. Denne spredte bosættelse strakte sig mod nord ca. til få kilometer syd for Haithabu (Hedeby); Mod vest til Würzburg og næsten til Fulda og længere mod nord til Verden sydøst for Bremen; Mod syd til kort nord for Regensburg.

Stammegrupper:

De slaviske stammer, der befolkede landet mellem Odra og Elbe opdeltes meget groft i flg. hovedgrupper: Obodritter mod vest, Veletere mod øst og Sorbere mod syd.

En lige så grov fordeling på sproggrupper kunne formuleres som: polabiske sprog i den nordlige del og sorbiske sprog i den sydlige del. - Herom mere i de følgende afsnit.

oo

Summary

The Slavonic (or Slavic) peoples are defined as peoples speaking a Slavonic language. According to modern historians, the homeland of the Slavs was located between the rivers Dnieper, Dniester and Pripjat - that is in modern Ukraine. From here the Slav people spread in all directions – North and East (Eastern Slavs), West (Western Slavs) and South (Southern Slavs). The Slavonic language was in this way divided into 3 similar main groups. The Slavonic languages were entering central Europe later than most of the other larger language families. The Sarmatian people, who spoke an Indo-Iranian language, related to the Indo-European language, was present in the Ukrainian area before and during the birth of the Slavonic languages. Therefore it is not surprising that some basic words in Slavonic were influenced by and can be traced back to the Sarmatian language. This is also the case with some place names among which are names of rivers, such as Dnestr from Sarmatian: Danu nazdya. The Eastern Slavonic languages comprise Russian, Belorussian and Ukrainian. Western Slavonic languages are Polish, Kashubian, Czech, Slovak, Sorbian, Polabian (extinct), and a few other extinct languages. The South Slavonic languages are the following: Bulgarian, Slovenian, Serbian, Croatian and Macedonian. In addition to these Bosnian and Montenegrin can also be counted as separate, Southern Slavic languages. The written language uses two alphabets: Latin and Cyrillic. All Eastern Slavonic languages use the Cyrillic script, as do also Bulgarian, Serbian and Macedonian. All other Slavonic languages are using Latin script. During the first centuries AD the Slavonic peoples migrated westwards into Europe and in the course of the 6th and 7th century, they came as far as the vicinity of the rivers Elbe and Saale. Several ancient authors and historians (among them Pliny the Elder and Tacitus) have written about the more or less unknown tribes living to the East of the Germanic tribes. Later mediaeval authors

and chroniclers wrote about the Slavonic tribes and among these in great detail about the Western Slavonic tribes who had settled between the Elbe and the Oder. The Saxons and the Franks – but also the Danes – had a special interest in these peoples because their territory bordered directly on the territory of the Slavonic tribes. The relations between the Germanic and Slavonic peoples were on the one hand characterized by peaceful coexistence and trading, but on the other hand – and quite often – also by armed conflicts. In order to prevent further migration in a Western direction by the Slavonic tribes the Franks established two broad border areas, to the North the "Limes saxoniae", to the South the "Limes sorabicae". The etymology and meaning of the words Slavjanin, Słowianin, Slawe, Slav have been debated thoroughly over the past few centuries. One theory connects to the original Greek word "Soubēnoi" from the Slavonic "Slověne" with the assumed meaning: word (understandable). Another theory connects to the likewise Greek word "sklabenoi", Latin: sclaveni. This Latin name was given one of the known groups of Slavonic peoples. From Greek: sklabos came Latin: sclavus (a slave, captive). Hence the connection between "slav" and "slave". The great number of Slavonic tribes living in the land which was later called "Germania Slavica" can very roughly be divided into three main groups: The Obodrites to the North West, the Veleti to the North East and the Sorbs in the Southern part. In the Northern part of the country dominated the Polabian language while Sorbian languages were spoken in the Southern part. During the early Middle Ages began a Germanic war on the Slavs, generally known as Wends, Wenden, with the purpose of achieving control over and forcefully acquiring the lands of the different tribes and tribal unions – and eventually germanizing the whole territory between the Elbe and the Oder. The Germans succeeded in this endeavour but with one exception, namely a part of the Sorbian population, the Lusatians, who lived closest to the Oder river. The descendants of this Sorbian-speaking community retained their language until today – and Upper and Lower Sorbian are still recognized as official minority languages in united Germany. The Slavs left a remarkable heritage in the territory later known as Eastern Germany and 1949-1990 as The German Democratic Republic (DDR) – namely a vast number of place names, who can either immediately be recognized as Slavonic or by a closer study be traced back to a (Western) Slavonic origin.

Kilder og litteratur:

Annales Fuldenses sive Annales Regni Francorum Orientalis. Hannover, 1891.
<https://archive.org/details/annalesfuldenses00einhuoft>

Arnold af Lübecks slavekrønike. - <http://www.perbenny.dk/Arnold.html>

Arnold von Lübeck: Die Chronik Arnolds von Lübeck. Berlin, 1853. -
https://ia800502.us.archive.org/14/items/bub_gb_pA4sAQAAIAAJ/bub_gb_pA4sAQAAIAAJ.pdf

Arup, Erik: Danmarks historie. I-III. 1961

Barrett, J.H. and S.J.Gibbon (ed.): Maritime Societies of the Viking and Medieval World. Chapter 6: Viking Age Bornholm.

Bede's Ecclesiastical History of England. A Revised Translation. With Introduction, Life, and Notes by A. M. Sellar. - <https://www.gutenberg.org/files/38326/38326-h/38326-h.html>

Birnbaum, Henrik: Slaverna och deras grannfolk. Stockholm, 1961

Boguslawski, Edward: Einführung in die Geschichte der Slaven. Jena, 1904

Brückner, Aleksander: Słownik etymologiczny języka polskiego. Warszawa, 1974

Catholic Encyclopedia: The Slavs - <http://www.newadvent.org/cathen/14042a.htm>

Einhard: Early lives of Charlemagne. (skr. omkring 830). (Eng.overs.fra latin: Vita Karoli Imperatoris). London, 1922. <https://archive.org/details/earlylivesofchar00einhiala>

Garner, H.N.: De venders. Wormianum, 1972.

Garner, H.N.: Konge knees og bisp. 1984

Gimbutas, Marija: The Slavs. London, Thames and Hudson, 1971

Grosses Universal-Lexicon. Leipzig, 1732-1754

Helmolds slavekrønike (Chronica Slavorum). - <http://www.perbenny.dk/Helmod.html>

Herrmann, Joachim: Siedlung, Wirtschaft und gesellschaftliche Verhältnisse der slawischen Stämme zwischen Oder/Neisse und Elbe. Berlin, 1968

Jażdżewski, Konrad: Atlas to the prehistory of the Slavs. I - II. Lodz, 1948-49

Jordanes: The Gothic History. Princeton, 1915

Jortin, John: Remarks on ecclesiastical history. Vol. 3. 1805.

https://www.preteristarchive.com/Books/pdf/1805_jortin_remarks-ecclesiastical-history_03.pdf

Kasperski, Robert: Frankowie i Obodryci: tworzenie „plemion” i „królów” na słowiańskim Połabiu w IX wieku (i: Granica wschodnia cywilizacji zachodniej w średniowieczu. Warszawa, Instytut Historii PAN, 2014)

Kóčka-Krenz, Hanna: Die Westwanderung der Slawen (Archäologische Informationen. 19/1&2, 1996, s.125-134)

Лужичане (Lužičane) (Etnolog.ru : Ėnciklopedija narodov mira)

<http://www.etnolog.ru/people.php?id=LUZH>

Naum, Magdalena: Homelands lost and gained. Slavic migration and settlement on Bornholm in the early Middle Ages. Online version, 2013

Plinius den Ældre: Pliny the Elder: The Natural History

http://penelope.uchicago.edu/Thayer/e/roman/texts/pliny_the_elder/home.html

Русанова, И.П.: Славянские древности VI-VII вв. Москва, Наука, 1976. (Rusanova, I.P.: Slavjanskie drevnosti VI – VII vv. Moskva, Nauka, 1976.)

Šanskij, N.M.: Kratkij étimologičeskij slovar' russkogo jazyka. Moskva, 1975

Saxo Grammaticus: Danmarks krønike. Oversat fra latin af Fr.Winkel Horn efter: Gesta Danorum. Kbh., Aschehoug, 2007.

Schütte, Gudmund: Østgermaniens Slavisering (Historisk Tidsskrift, Bind 11. række, 2 (1947); s. 61-72)

Skowronek, J. et al.: Historia slowian poludniowych i zachodnich. Jerzy Skowronek, Mieczyslaw Tanty, Tadeusz Wasilewski. Warszawa, PWN, 1977.

Tacitus: Germania. Århus, Wormianum, 1974. Bd.1-2

Thomsen, Vilh.: Det russiske riges grundlæggelse ved nordboerne samt bemærkninger til varægespørgsmålet (Samlede afhandlinger. Bd.1. Kbh., Gyldendal, 1919).

Thomsen, Vilh.: Der Ursprung des Russischen Staates. Drei Vorlesungen. 1879

https://archive.org/stream/derursprungdesr00borngoog/derursprungdesr00borngoog_djvu.txt

Trofimowič, K.K.: Hornjo-serbsko-ruski słownik. Budyšin, Domowina, 1974

Vasmer, Max: Germanen und Slaven in Deutschland in alter Zeit. (Namn och Bygd. bd.21. 1933. S.113-137).

.....
Af serien "*Vestslaviske stammer i det nuværende Tyskland i oldtid og middelalder*" er hidtil udkommet:

Del 1. De slaviske folks oprindelse

Del 2. Obodritterne

Under planlægning er:

Del 3. Veleterne

Om de slaviske stammer der beboede den nordøstlige del af Germania Slavica og som udgjorde det veletiske stammeforbund.

Del 4. Ranerne

Om den slaviske stamme, der beboede øen Rügen, og især om deres konflikter med danskerne

Del 5. Sorberne

Om de sorbisk talende slavere, der befolkede den sydlige del af Germania Slavica

Del 6. Ukrannerne

Om den vestslaviske stamme, hvis hjemsted lå umiddelbart vest for Odra, mellem floderne Uecker og Odra, med Szczecin-fjorden som nordlig grænse.

.....
Kontakt til forfatteren: Christian Spangshus, Kroghsvej 21, DK-7500 Holstebro, Email:
spangshus@spangshus.dk, Tlf.: 45-97425401
.....